

Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2004. – С. 362-363.

6. Караулова С.И. Особенности возрастной динамики функционального состояния сердечно-сосудистой системы организма спортсменов // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. - Х.: ХГАДИ, 2006 - № 2. - С. 8 - 17.

Гуменюк С.В. <https://orcid.org/0000-0003-0872-1470>

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тернопільський національний педагогічний університет
ім. В. Гнатюка.

Анотація. У публікації аналізується науково-дослідницька діяльність студентів у закладах вищої освіти, її зміст, який повинен відповідати роботі факультету та кафедри. Визначено три основні напрями її реалізації: як невід’ємний елемент освітнього процесу; як напрям, що здійснюється поза навчальним процесом у межах наукових гуртків, проблемних груп (лабораторій), дослідницьких студій; як напрям науково-організаційних заходів: конференції, конкурси, олімпіади. Науково-дослідницька діяльність студентів реалізуються в навчальний та позанавчальний час.

Ключові слова. науково-дослідницька діяльність, студенти, кваліфікаційна робота, освітній процес.

Abstract. The publication analyzes the research activity of students in institutions of higher education, its content, which should correspond to the work of the faculty and department. Three main directions of its implementation are defined: as an integral element of the educational process; as a direction that is carried out outside the educational process within scientific circles, problem groups (laboratories), research studios; as a direction of scientific and organizational events: conferences, competitions, Olympiads. Scientific and research activities of students are carried out in academic and extracurricular time.

Keywords. research activity, students, qualification work, educational process.

Актуальність. Студентська науково-дослідницька діяльність у закладах вищої освіти (ЗВО) України є невід’ємною складовою освітнього процесу та одним із основних чинників підготовки майбутніх фахівців. Зокрема, й спеціалістів в галузі фізичної

культури і спорту. Оволодіння навичками науково-дослідницької роботи допоможе студентам більш успішно включитися у професійну діяльність. Характерною особливістю студентських наукових досліджень є поєднання навчальної, наукової та виховної роботи, у тісній взаємодії з усіма формами і методами, що реалізуються в освітньому процесі. Розуміння науково-дослідницька діяльність студентів включає в себе навчання студентів методики організації й проведення досліджень та написання студентської кваліфікаційної роботи під керівництвом викладачів.

Для студентських наукових досліджень властивим є поєднання цілей і напрямів навчальної та наукової роботи. Передбачається також тісна взаємодія всіх форм і методів науково-дослідницька діяльність студентів, що реалізуються в навчальний та позанавчальний час. Зміст і структура наукової роботи забезпечує послідовність її засобів і форм у відповідності до логіки освітнього процесу. Такий підхід зумовлює наступність її методів та форм від курсу до курсу, від однієї дисципліни до іншої, від одних видів занять до інших.

Мета дослідження полягає в аналізі та визначенні та напрямів реалізації науково-дослідницької діяльності студентської у ЗВО.

Результат дослідження. Науково-дослідницька діяльність у ЗВО диференціюється залежно від ступеня та рівня складності, курсу навчання, спеціальності та спеціалізації. Вона здійснюється студентами, які мають різну кваліфікацію, підготовку та дослідницькі можливості. Елементи науково-дослідницької діяльності використовують під час освітнього процесу в загальноосвітніх школах. Проте у вищій школі, поступове зростання обсягу і складності набутих студентами знань, умінь, навичок реалізується у процесі написання студентами кваліфікаційної роботи.

В комплексі студентська науково-дослідницька діяльність забезпечує вирішення таких основних завдань:

- розвиток продуктивного мислення та індивідуальних творчих здібностей студентів у вирішенні практичних завдань;
- формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження;
- прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідницької діяльності, досягненні високого професіоналізму;
- розвиток ініціативи, здатності застосувати теоретичні знання у своїй практичній роботі,
- залучення здібних студентів до розв'язання наукових проблем, що мають суттєве значення для науки і практики в галузі фізичної культури і спорту;

➤ створення та розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання у стінах ЗВО кваліфікованих вчених, дослідників, викладачів в галузі фізичної культури і спорту [2; 5].

Науково-дослідницька діяльність студентів у ЗВО здійснюється в трьох основних напрямках. Перший напрям науково-дослідницької діяльності є невід'ємним елементом освітнього процесу і входить до навчальних планів, навчальних програм як обов'язкова для всіх студентів. Другий напрям науково-дослідницької діяльності здійснюється поза навчальним процесом у межах наукових гуртків, проблемних груп (лабораторій), дослідницьких студій. Третій напрям це науково-організаційні заходи: конференції, конкурси, олімпіади тощо.

Науково-дослідницька діяльність студентів у межах навчального процесу є обов'язковою для кожного студента і охоплює майже всі форми навчальної роботи:

➤ написання рефератів з конкретної теми в процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, фундаментальних і професійно-орієнтованих, спеціальних дисциплін та за вибором;

➤ виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, що містять елементи наукового пошуку;

➤ виконання завдань науково-дослідницького характеру в період виробничої практики за спеціальністю;

➤ розробка методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів;

➤ підготовка і захист курсових та магістерських робіт, пов'язаних з проблематикою наукових досліджень профільних кафедр [1].

Методика організації і проведення науково-дослідницької діяльності визначається специфікою факультету на якому навчаються студенти, його науковою і матеріально-технічною базою, набутими традиціями. Для проведення цієї діяльності студенти можуть використовувати спортивні й навчальні приміщення, лабораторію кафедри, комп'ютерний клас, бібліотеку тощо. Зміст і характер студентської науково-дослідницької діяльності визначається:

➤ проблематикою дослідницької і науково-методичної діяльності на кафедрах;

➤ тематикою досліджень, що здійснюються кафедрами у творчій співпраці з закладами освіти, профільними для ЗВО, установами та організаціями;

- умовами для проведення досліджень, наявністю матеріально-технічної бази;

- забезпеченням висококваліфікованими науковими керівниками.

Залучення студентів до науково-дослідницької діяльності здійснюється через академічні групи. На початку навчального року на стаціонарі, під час настановної сесії на заочному відділенні в групах, на курсах і факультетах проводяться бесіди про студентські наукові дослідження, де висвітлюються наукові досягнення студентів, подається докладна інформація щодо запланованої наукової тематики різних кафедр. Зміст і форми науково-дослідницької діяльності студентів відповідають основним напрямам роботи факультету, базою її організації і проведення є кафедри. У керівництві студентською науково-дослідницькою діяльністю беруть участь висококваліфіковані викладачі факультету. Якщо напрям дослідження має міжкафедральний характер, здійснюється спільне керівництво викладачами кількох кафедр. Студенти, які досягли значних успіхів у науково-дослідницькій діяльності, можуть працювати за індивідуальним графіком виконання навчального плану в межах установленого терміну навчання. Магістранти-науковці, випускники ЗВО за рекомендацією факультету можуть бути рекомендовані до вступу в аспірантуру чи на викладацьку роботу.

Наукова робота студентів, що виконується в позанавчальний час, організовується у вигляді:

- участі студентів у виконанні досліджень з тематики науково-дослідницьких робіт кафедр та наукових підрозділів ЗВО;

- організації студентських наукових гуртків, проблемних груп, студентських та інших бюро [4].

Науково-дослідницька діяльність студентів поза навчальним процесом є важливим засобом професійної підготовки майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту. Найпоширенішою формою її організації є наукові гуртки, проблемні групи, секції, студії, бюро, центри тощо. Кожний із них являє собою невеликий (10-15 осіб) творчий студентський колектив, який працює над однією або кількома суміжними науковими темами чи планами, що складаються на семестр або навчальний рік. Науковим підрозділом керує викладач, помічником якого є студент.

Значну роль в організації наукової роботи студентів відіграють студентські наукові товариства – добровільні об'єднання, що організуються у ЗВО з метою залучення студентів до наукової діяльності, поширення й узагальнення досвіду цієї роботи,

підвищення якості підготовки та виховання майбутніх фахівців в галузі фізичної культури, здатних творчо застосовувати у практичній діяльності досягнення науково-технічного й культурного прогресу [3].

На факультеті фізичного виховання у ТНПУ ім. В. Гнатюка для студентів-бакалаврів передбачено спеціальний курс «Основи наукових досліджень», а для магістрів викладається дисципліна «Методика наукових досліджень у фізичній культурі та спорті». Чітка організація науково-дослідницької діяльності у освітньому процесі сприяє поглибленому засвоєнню студентами спеціальних навчальних дисциплін, дозволяє найповніше виявити свою індивідуальність. При цьому особлива увага приділяється залученню студентів до збору, аналізу та узагальнення кращого практичного досвіду, проведення експериментальних досліджень, підготовці наукових робіт на різні конкурси і конференції.

Висновки. Студентська науково-дослідницька діяльність у ЗВО є невід'ємною складовою освітнього процесу спеціалістів в галузі фізичної культури і спорту, яка допоможе студентам більш успішно включитися у професійну діяльність. Характерною особливістю студентських наукових досліджень є поєднання навчальної, наукової та виховної роботи, у тісній взаємодії з усіма формами і методами, що реалізуються в освітньому процесі. Науково-дослідницька діяльність студентів включає в себе три основні напрями її реалізації: як невід'ємний елемент освітнього процесу; як напрям, що здійснюється поза навчальним процесом у межах наукових гуртків, проблемних груп (лабораторій), дослідницьких студіях; як напрям науково-організаційних заходів: конференції, конкурси, олімпіади. Науково-дослідницька діяльність студентів реалізуються в навчальний та позанавчальний час.

Список літератури.

1. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. 2-ге вид. випр., та доті. Навч. посів-К.: Центр учбо-вої літератури, 2021. 144 с.
2. Костюкевич В. М., Шинкарук О. А., Воронова В. І., Борисова О. В. Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Фізична культура і спорт» : навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін. К. : Національний університет фізичного виховання і спорту, вид-во «Олімпійська література», 2019. 528 с.
3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи : Навч. посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 336 с.

4. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М.. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. К.: Знання Прес, 2003. 295 с.

5. Шиян Б. М., Вацеба О. М. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті : Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2008. 276 с.

Дека І.П.

Петрица П.М. <https://orcid.org/0000-0002-7164-1900>

ЕРГОТЕРАПІЯ ЯК НАПРЯМ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Тернопільський національний педагогічний університет ім.
В.Гнатюка

Анотація У публікації розкривається новий напрям фізкультурно-спортивної реабілітації – ерготерапія. Описано значення ерготерапії та результати ерготерапевтичного втручання.

Ключові слова: ерготерапія, біосоціодуховна модель здоров'я.

Annotation. The publication shows new direction of physical culture and sports rehabilitation – occupational therapy. There is occupational therapy as a meaning and determination described as well as results of occupational therapy intervention.

Key words: occupational therapy, bio-socio-spiritual model of health.

Актуальність теми дослідження. Значне збільшення кількості осіб, які потребують реабілітації, особливо воїнів, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб із посттравматичними станами підтверджує потребу в нових напрямках фізкультурно-спортивної реабілітації в Україні. Як необхідність, сьогодні виникає потреба у висококваліфікованих фахівцях сфери охорони здоров'я, які діють як одна мультидисциплінарна команда. До їх числа належать такі фахівці, як реабілітолог, психолог, лікар, соціальний працівник, фізичний терапевт, ерготерапевт тощо. Ерготерапія як сфера професійної діяльності поступово розвивається в Україні. Сьогодні в багатьох ВНЗ країни готують ерготерапевтів на освітньо-кваліфікаційних рівнях бакалавр та магістр. В одному університеті міста Києва написана перша освітня програма з ерготерапії схвалена Всесвітньою